Talousvaliokunnalle 5.2.2026

Lausunto valtioneuvoston selonteosta energia- ja ilmastostrategiaksi

Elenia Oy kiittää mahdollisuudesta lausua kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta.

Elenia tukee hallitusohjelman ja esitetyn strategian tavoitetta nostaa Suomi puhtaan energian edelläkävijäksi Euroopassa sekä vahvistaa Suomen investointiympäristön houkuttelevuutta ja lisätä Suomeen suuntautuvia puhtaita investointeja. Puhtaan energian siirtymä on Suomen taloudelle suuri mahdollisuus. Suomen tulevaisuus lepää sähköistymisen varassa, kun maahan syntyy yhä enemmän päästötöntä sähköntuotantoa ja kun sekä uusi että perinteinen teollisuus, lämmöntuotanto, liikenne ja kotitaloudet lisäävät puhtaan sähkön kulutustaan ja irtaantuvat fossiilisesta taloudesta.

Suomen etu on, että Euroopan unionin ilmastopoliittinen säädöskehikko niin päästökaupan alaisilla kuin sen ulkopuolisilla sektoreilla on ennakoitava ja kunnianhimoinen. Tämä luo ennustetavan investointinäkymän teollisuudelle ja Suomen taloudelle. Osana suomalaista elinkeinoelämää Elenia toivoo nykyiseltä ja tulevilta hallituksilta sekä eduskunnalta tukea Euroopan ilmasto- ja energiapoliittisten tavoitteiden asettamiselle vuoteen 2040 kunnianhimoiselle tasolle. Suomella ei ole voitettavaa fossiilitaloudessa, ja maamme 95 prosenttisesti CO2-vapaa sähköntuotanto tuo huomattavan kilpailuedun puhtaassa siirtymässä, kunhan sitä koskeva eurooppalainen politiikkakehikko säilyy selkeänä.

Suomen toiseksi suurimpana sähkön jakeluverkkoyhtiönä Elenia on keskeisessä roolissa niin sähköistymisen edistämisessä kuin toimitus- ja huoltovarmuuden turvaamisessa. Kommentoimme energia- ja ilmastostrategian tiettyjä teemoja tästä näkökulmasta.

Uusiutuvan energian edistäminen

Tuuli- ja aurinkovoiman tuotanto on keskeinen elementti Suomen uudessa teollisuudessa. Uusiutuvan energian hankkeet ovat merkittävä elinvoimatekijä kunnille, jotka niihin panostavat. Valitettavasti hallituksen kaavailema, strategiassakin mainittu esitys alueidenkäyttölaiksi uhkaa asettaa uusia, keskitetysti päätettyjä ja kunnallisen itsehallinnon ylikäveleviä rajauksia tuuli- ja aurinkovoiman sijoittumiselle. Pidämme tätä valitettavana, koska se heikentää kuntien mahdollisuutta päättää uusiutuvan energian kaavoituksesta ja saada niiden tuomaa lisäarvoa (mukaan lukien verotulot) alueelleen. Alueidenkäyttölaki on nähdäksemme ristiriidassa strategisten energiapoliittisten tavoitteiden kanssa. On myös huomattava, että merkittävä osa kunnista, joissa tuulivoimaloita ei ole, toivoisivat niitä alueilleen (mm. Itä-Suomi).

Pidämme tärkeänä lupamenettelyjen sujuvuutta ja uutta lainsäädäntöä ns. yhden luukun palvelusta Lupa- ja valvontavirastossa. Korostamme, että investointien kannalta ratkaisevaa on koko luvitusketjun sujuvuus, jolloin on huolehdittava myös tuomioistuimien resursseista valituskäsittelyssä.

Energiatehokkuus ja liikenne

Elenia kannattaa energiatehokkuussopimusten jatkoa kaudelle 2026-2035.

Liikenteen energiatehokkuutta ja päästövähennyksiä voidaan merkittävästi parantaa sähköistämällä liikennettä. Tässä tärkeitä välineitä ovat EU:n ajoneuvojen CO2-raja-arvot, jotka on pidettävä kunnianhimoisina, ETS2-järjestelmän kattava toimeenpano sekä sähköajoneuvojen verokannusteiden kehittäminen edelleen. Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa (KAISU) todetaan, että nykyhallituksen toimet tulevat lisäämään Suomen liikenteen päästöjä, ja tieliikenne on taakanjakosektorin merkittävin päästöjen aiheuttaja. Tämä on valitettavaa, ja Elenia peräänkuuluttaa ETS2-toimeenpanon ohella tehokaita lisätoimia liikenteen sähköistämiseen.

Elenia Oy
Osoite: PL 2 33901 Tampere Finland
Käyntiosoite: Patamäenkatu 7 33900 Tampere
Puhelin: 020 586 11
www.elenia.fi

Kotipaikka: Tampere
Y-tunnus: 2658611-8

Huoltovarmuus ja energiainfrastruktuurin kehittäminen

Sähkön kanta- ja jakeluverkot ovat paitsi yhteiskunnallisen kehityksen perusta, myös keskeinen kansallisen toimitus- ja huoltovarmuuden takaaja. Elenia kannattaa voimakkaasti strategian tavoitteita turvata sähköjärjestelmän toiminta kaikissa oloissa ja vastata yhteiskunnan kiihtyvään sähköistymiskehitykseen. On syytä korostaa, että tämä ei koske vain kantaverkkoa (Fingrid) vaan myös Suomen jakeluverkkoja. Esimerkiksi Elenia operoi 80 000 kilometrin mittaista sähköverkkoa, josta yli 1500 km on suurjännitteistä verkkoa, ja jonka alueella on satoja huoltovarmuuskriittisiä toimijoita.

Pidämme itsestään selvänä yhtiömme roolia kriittisenä toimijana osana yhteiskunnan infrastruktuurin suojaamista ja häiriönsietokyvyn parantamista, ja tästä seuraavia varautumisvelvoitteita. Haluamme tässä yhteydessä korostaa, että onnistunut varautuminen on jokapäiväistä toimitusvarmuuden parantamista tehokkaiden investointikannusteiden ajamana, ei suinkaan vain poikkeusoloihin varautumista.

Elenia on investoinut viimeisen 13 vuoden aikana sähköverkkoonsa noin 1,7 miljardia euroa (lähes 140 miljoonaa vuosittain). Yhteiskunnan sähköistymisen vauhti on verkkoalueellamme nyt kiihtynyt niin, että verkon kehittämisen vaatima investointitarve on yhä kasvava. Uusien puhtaan siirtymän investointien lisäksi verkon säävarmuuden parantamiseksi on edelleen tehtävä mittavia kehittämistöitä, jotta tulevaisuudessa vältyttäisiin Hannes-myrskyn kaltaisilta suurhäiriöiltä. Nykyinen turvallisuuspoliittinen tilanne korostaa sähköverkon käyttövarmuusinvestointien tarvetta entisestään.

Edellä sanottua vasten pidämme huolestuttavana, että vuoden 2024 jälkeen verkkoyhtiöitä ohjaava sääntely on pakottanut Elenian ja monen muun verkkoyhtiön supistamaan investointejaan. Vuonna 2021 Elenia rakensi säävarmaa verkkoa 3800 kilometriä, mutta vuonna 2024 vain 1300 kilometriä. Tämä kehityssuunta ei tue energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden toteutumista.

Koska sähköverkkoyhtiöiden investointivara (liikevaihto) on tiukasti sidottu viranomaisen (Energiavirasto) asettamiin valvontamenetelmiin, on investointinäkymämme koko vallitsevan menetelmäkauden eli vuoden 2031 loppuun saakka hyvin epävarma. Mikäli tilanne ei muutu, on riski sille, että puhdas siirtymä tukahtuu ja energiainfrastruktuurin kriisinkestävyys ei nouse riittävälle tasolle, koska sähköverkkoja ei pystytä kehittämään riittävästi.

Kannatamme strategian linjausta jatkaa toimintamallia, jossa Fingridillä ja jakeluverkkoyhtiöillä on velvollisuus kehittää verkkojaan asiakkaidensa kohtuullisten tarpeiden mukaisesti sekä liitettävä sähköverkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkönkäyttökohteet, voimalaitokset ja energiavarastot toiminta-alueellaan. Korostamme kuitenkin, että tämä tavoite muodostuu vuosi vuodelta haastavammaksi ja toteutuu vain, jos yhtiöillä on taloudelliset edellytykset toteuttaa tarvittavat investoinnit. Olisimme toivoneet strategian huomioivan sen, että verkkoyhtiöitä ohjaavalla viranomaisella ei ole tällä hetkellä lainsäädännössä velvoitetta huomioida puhtaan energian siirtymää verkkoyhtiöiden taloudellisista toimintaedellytyksistä määrätessään.

Energia- ja ilmastostrategian taustatyössä on kiitettävästi selvitetty toimenpiteiden vaikutuksia päästökehitykseen, kansantalouteen, ympäristöön sekä perus- ja ihmisoikeuksiin. Sähkön kysyntäskenaarioiden vaikutusta verkkojen kehittämistarpeisiin ei kuitenkaan ole arvioitu. Sähkön kokonaiskysynnän ohella verkkojen investointipaineita lisää kasvava huipputehojen tarve, joka on viime vuosina noussut huomattavasti muun muassa kaukolämmön nopean sähköistymisen myötä. Olisi tärkeää arvioida kattavasti sekä kanta- että jakeluverkkojen investointitarpeet, jotta niitä ohjaavaa sääntelyä voitaisiin kehittää asianmukaisesti.

Pidämme tärkeänä myös sähkömarkkinoiden joustojen edistämistä, joilla tasataan vaihtelevan tuotannon ja kulutuksen lyhytaikaisia ja kausivaihteluja, mikä helpottaa myös verkkojen tehohuippuja ja investointipaineita. Pidämme myös hyvänä ja olemme mielellämme mukana kehittämässä ei vain kantaverkon, vaan myös jakeluverkon tasolla välineitä, joilla voidaan ohjata sekä suuritehoisen tuotannon että kulutuksen sijoittumista verkon kannalta järkeviin paikkoihin, millä niin ikään voidaan keventää uuden

Elenia Oy
Osoite: PL 2 33901 Tampere Finland
Käyntiosoite: Patamäenkatu 7 33900 Tampere
Puhelin: 020 586 11
www.elenia.fi

Kotipaikka: Tampere
Y-tunnus: 2658611-8

verkon rakennustarvetta. Pidämme hyödyllisenä myös 400 kilovoltin siirtojohtojen rakentamisen mahdollistamista jakeluverkonhaltijoille.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Suomen sään ääri-ilmiöiden, tuulisuuden ja myrskyjen vaikutusten on arvioitu lisääntyvän ilmaston väistämättömän lämpenemisen seurauksena. Keskeinen elementti ilmastonmuutokseen varautumisessa on sähköverkkojen säävarmuusinvestointien määrätietoinen jatkaminen. Ikääntyvien ilmajohtojen muuttaminen maakaapeliverkoksi on Elenian kokemuksen mukaan kustannustehokkain tapa turvata verkon sää- ja huoltovarmuutta.

Kunnioittavasti,

Jorma Myllymäki
Toimitusjohtaja

Elenia Oy
Osoite: PL 2 33901 Tampere Finland
Käyntiosoite: Patamäenkatu 7 33900 Tampere
Puhelin: 020 586 11
www.elenia.fi

Kotipaikka: Tampere
Y-tunnus: 2658611-8